

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

PI Middelburg

Inspectiebericht

Vervolgonderzoek

PI Middelburg

Inspectierapport
Vervolgonderzoek

Februari 2013

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
Beschouwing	8
1 Inleiding	10
1.1 Aanleiding en doel	11
1.2 Reikwijdte onderzoek	11
1.3 Objectbeschrijving	12
1.4 Methode	12
1.5 Tijdpad	12
1.6 Leeswijzer	12
2 Rechtspositie	14
2.1 Huisregels en introductie	15
2.2 Activiteitenprogramma	15
2.3 Accommodatie	16
2.4 Voeding en winkel	17
2.5 Maatschappelijk contact	18
2.6 Toegang zorg	19
2.7 Conclusie	19
3 Omgang met gedetineerden	20
3.1 Screening en MPC	21
3.2 Bejegening	21
3.3 Rapportage en documentatie	22
3.4 Conclusie	23
4 Interne veiligheid	24
4.1 Agressiebeheersing	25
4.2 Drugsontmoediging	25
4.3 Conclusie	26
5 Maatschappijbeveiliging	28
5.1 Beveiligingsvoorzieningen -en toezicht	29
5.2 Vrijhedenbeleid	29
5.3 Conclusie	30
6 Maatschappelijke reïntegratie	32
6.1 Reïntegratietrajecten	33
6.2 Conclusie	34

7	Organisatieaspecten	36
7.1	Personele zorg en -inzet	37
7.2	Communicatie	38
7.3	Integriteit	38
7.4	Evaluatie	39
7.5	Conclusie	39
	Bijlage 1 Programma	40
	Bijlage 2 Geraadpleegde documentatie	42
	Bijlage 3 Afkortingen	44
	Bijlage 4 Geografische ligging	46

Voorwoord

De Inspectie Veiligheid en Justitie heeft in november 2012 een vervolgonderzoek uitgevoerd in de penitentiaire inrichting (PI) Middelburg. Dit onderzoek stelde de Inspectie in naar aanleiding van een kritische beoordeling bij de doorlichting in juli 2011.

De IVenJ heeft geconstateerd dat de PI Middelburg actief aan de slag is gegaan met de verbetervoorstellen. In veel gevallen heeft dit geleid tot concrete resultaten en verbeteringen. Deze vooruitgang is met name zichtbaar op het terrein van de rechtspositie van gedetineerden, de omgang met gedetineerden en voorbereiding op terugkeer. De Inspectie is minder positief over het feit dat een aanbeveling uit 2006 ter verbetering van de veiligheid door uitbreiding van cameratoezicht en een efficiëntere personeelsinzet, nog steeds niet afdoende is opgepakt.

De Inspectie constateert dat een kritische zelfreflectie in de vorm van een intern audit rapport ook heeft bijgedragen aan een positief eindoordeel. Inspanningen om deze ingezette positieve koers te borgen blijven nodig.

J.G. Bos

Hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie

Beschouwing

Dit inspectiebericht doet verslag van een vervolgonderzoek naar de opvolging van aanbevelingen door de penitentiaire inrichting (PI) Middelburg. Deze aanbevelingen, in totaal 36, kwamen voort uit een kritisch rapport van de Inspectie naar aanleiding van een doorlichting in 2011.

De Inspectie voor Veiligheid en Justitie (IVenJ) stelt vast dat de PI Middelburg voortvarend aan de slag is gegaan met de aanbevelingen. Praktisch alle aanbevelingen zijn opgepakt. Dit heeft geleid tot veel verbeteringen.

De kritische zelfreflectie van de inrichting in de vorm van een intern audit rapport heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van een samenhangend pakket aan maatregelen. Het is echter wel zaak dat deze maatregelen zich nog verder uitkristalliseren om daadwerkelijk in de organisatie te 'beklijven'.

Alle aanbevelingen op het terrein van de rechtspositie hebben aandacht gekregen en dit heeft in bijna alle gevallen geleid tot het gewenste resultaat. De IV&J acht het feit dat gedetineerden op de hvb-afdelingen ingesloten blijven bij uitval van arbeid niet wenselijk. Dat geldt ook voor het uitgangspunt dat gedetineerden in het gevangenisregime voorrang hebben op deelname aan arbeid.

De Inspectie constateert dat de omgang met gedetineerden is verbeterd. Er is inmiddels inrichtingsbreed draagvlak voor de persoonsgerichte benadering van gedetineerden die wordt ondersteund door een gecoördineerde en geïntegreerde multidisciplinaire aandacht. Hierbij is en wordt ook geïnvesteerd in de kwaliteitsverbetering van rapportages.

De belangrijkste knelpunten op het terrein van interne veiligheid zijn opgelost. Deelname aan personeelssport en het monitoren van urinecontroles blijven echter wel om sturingsaandacht vragen. De Inspectie concludeert dat er op het aspect maatschappijbeveiliging nog geen 'dubbelslag' is gemaakt. De aandacht voor veiligheidsvraagstukken, inclusief preventie, is wel toegenomen maar kan nog intensiever. De inzet en betrokkenheid van de afdeling gedetineerenzaken zou meer als vanzelfsprekend onderdeel moeten zijn van de dagelijkse gang van zaken op de verblijfsafdelingen.

Op het terrein van maatschappelijke integratie heeft de PI Middelburg zich duidelijk ingespannen om, in samenwerking met externe (keten)partners, inhoud te geven aan reïntegratie.

Met betrekking tot de organisatie, ziet de Inspectie dat er in het afgelopen jaar veel is geïnvesteerd in het herstellen van 'het verband' binnen de organisatie. Daartoe is een aantal forse maatregelen getroffen en zijn forse inspanningen gepleegd. Hiermee lijkt de 'laat maar waaien'-cultuur doorbroken en is er een richting ingezet met meer duidelijkheid en structuur voor alle betrokkenen. Er zijn echter, zoals gezegd, nog blijvend inspanningen nodig om deze koers te borgen.

1

Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Het domein Sanctietoepassing van de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ) houdt onder meer toezicht op penitentiaire inrichtingen. In juli 2011 heeft de Inspectie PI Middelburg, locatie Torentijd doorgelicht. Tijdens deze inspectie bleek dat de inrichting in veel opzichten niet voldeed aan de normen en verwachtingen van de Inspectie. Zo was de Inspectie bezorgd over de bejegeningcultuur en het gebrek aan draagvlak voor de implementatie van het landelijke programma Modernisering Gevangeniswezen (MGW). Dat stemde zorgelijk, vooral ook omdat het oordeel over de inrichting bij een eerdere doorlichting in 2006 beduidend positiever was. De aard en ernst van ook andere knelpunten deed de Inspectie ertoe besluiten om de inrichting na een jaar opnieuw te bezoeken voor een vervolgonderzoek.

1.2 Reikwijdte onderzoek

De doorlichting beperkt zich tot de locatie Torentijd. Deze locatie vormt samen met de zeer beperkt beveiligde inrichting (ZBBI) De Nederhof, de vestiging PI Middelburg. De Inspectie heeft De Nederhof, niet betrokken bij de doorlichting, omdat de ZBBI recent deel uitmaakte van een landelijk themaonderzoek van de Inspectie.

Op het terrein van de PI Middelburg is een politiecellencomplex gevestigd met 24 cellen. Op basis van een convenant met de politie Zeeland worden hier politiearrestanten ondergebracht, waarbij toezicht en zorg in handen zijn van medewerkers van de PI Middelburg. In dit complex is de Penitentiaire beginselenwet niet van kracht, maar gelden de richtlijnen voor de arrestantenzorg van de regionale politie. Het politiecellencomplex is om die reden niet doorgelicht.

Tijdens de doorlichting is nagegaan in hoeverre PI Middelburg de destijds gesignaleerde knelpunten en aanbevelingen heeft aangepakt. Overige aspecten van het functioneren van de inrichting zijn buiten beschouwing gebleven.

1.3 Objectbeschrijving

De PI Middelburg locatie Torentijd is een relatief kleine inrichting die in 1995 als nieuwbouw in gebruik is genomen. De totale capaciteit is 182 plaatsen. De inrichting heeft als bestemming huis van bewaring, gevangenis en extra zorgvoorziening.

De inrichting is een kruisgebouw met twee verdiepingen. De gedetineerden zijn op afzonderlijke afdelingen (Oost, Zuid, West) geplaatst. Aan de noordkant bevindt zich het voorgebouw met de centrale toegang en kantoorruimten. In het midden van het kruis op niveau 1 is de centraalpost gelegen die goed zicht biedt op de gedetineerdenvleugels.

1.4 Methode

Bij het vervolgonderzoek zijn feitelijke gegevens verzameld door middel van:

- Interviews met de directie, gedetineerden, executieve medewerkers, afdelingshoofden, medische zorgfunctionarissen, geestelijke verzorgers, leden van de commissie van toezicht en hoofd ketenbureau (zie bijlage 1 voor het programma).
- Schouw van processen, zoals bezoek en luchten.
- Documentonderzoek (zie bijlage 2).

De inspectie is uitgevoerd door twee inspecteurs gedurende twee dagen.

1.5 Tijdpad

De Inspectie heeft het vervolgonderzoek op 25 september 2012 aangekondigd. Het inspectieonderzoek heeft op 13 en 14 november 2012 plaatsgevonden. Het concept-inspectiebericht is op 20 december 2012 voor wederhoor naar de vestigingsdirecteur van de PI Middelburg gestuurd. De wederhoorreactie is op 17 januari 2013 door de Inspectie ontvangen. Op 5 februari 2013 is het inspectiebericht door het hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie vastgesteld en aangeboden aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

1.6 Leeswijzer

In het Inspectiebericht komen de verbeterpunten uit de doorlichting van 2011 aan bod. Deze verbeterpunten richten zich op de aspecten rechtspositie (hoofdstuk 2), omgang met gedetineerden (hoofdstuk 3), interne veiligheid (hoofdstuk 4), maatschappijbeveiliging (hoofdstuk 5) maatschappelijke reïntegratie (hoofdstuk 6) en organisatieaspecten (hoofdstuk 7).

In elk van de hoofdstukken wordt kort toegelicht welke criteria niet (volledig) voldeden, op welke wijze de PI Middelburg de knelpunten heeft aangepakt en hoe de stand van zaken nu is. Elke paragraaf eindigt met het oordeel met daaraan gekoppeld een waardering. De Inspectie gebruikt de volgende waarden:

	<i>Voldoet niet aan de relevante normen en verwachtingen.</i>
	<i>Voldoet in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen.</i>
	<i>Voldoet overwegend maar niet volledig aan de relevante normen en verwachtingen.</i>
	<i>Voldoet aan de relevante normen en verwachtingen.</i>

2

Rechtspositie

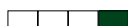
2.1 Huisregels en introductie

criterium

In 2011 voldeed het criterium 'huisregels en introductie' in de uitvoering beperkt, omdat nieuw binnen gekomen gedetineerden vaak geen introductiegesprek kregen en omdat de huisregels (of uittreksels) niet altijd op cellen aanwezig waren. Aangezien er geen stelselmatige controle was of piw'ers daadwerkelijk introductiegesprekken hielden, voldeed ook de check op de uitvoering beperkt.

Bevindingen

Bij binnenkomst in de inrichting krijgen gedetineerden een intake gesprek. Van dit gesprek maakt personeel een aantekening in het persoonlijke dossier van de gedetineerde. De inrichting vertoont op de hvb-afdelingen ook regelmatig een film van DJI, met daarin algemene informatie over de gang van zaken in de inrichting. Op cel ligt een map met actuele huisregels. De inrichting registreert of er op cel een set huisregels aanwezig is. De huisregels sluiten aan bij het Model huisregels penitentiaire inrichtingen en zijn, zoals aanbevolen door de Inspectie, aangepast aan de nieuwe regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling. Daarnaast bevatten de huisregels ook extra informatie over o.a. de WOTS¹ en over de mogelijkheid voor gedetineerden die zelden of nooit bezoek krijgen, om een vrijwilliger van een niet-justitiegebonden organisatie op bezoek te krijgen. De huisregels liggen niet ter inzage bij de bibliotheek.

Oordeel

De inrichting heeft dit knelpunt goed opgepakt. Nieuw binnengekomen gedetineerden worden op afdoende wijze geïnformeerd en de inrichting houdt hier ook zicht op d.m.v. registratie. De huisregels zijn geactualiseerd en liggen op cel.

2.2 Activiteitenprogramma

criterium

Tijdens de vorige doorlichting constateerde de Inspectie dat het programma op de hvb-afdelingen twee uur minder was dan de landelijk voorgeschreven norm van 43 uur per week. Het dagprogramma was daarnaast zo strak gepland dat de netto-duur van een rechtactiviteit niet werd gehaald. Verder bleek dat bij uitval op de hvb-afdelingen gedetineerden werden ingesloten

¹ Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS).

en geen compensatie kregen. Daarnaast werd uitval van rechtactiviteiten niet systematisch bijgehouden.

Bevindingen

Het nieuwe dagprogramma, in najaar 2011 ingevoerd, houdt rekening met de wettelijke voorgeschreven duur van het activiteitenprogramma. De Inspectie heeft geen klachten ontvangen over een eventuele té strakke planning van de verschillende rechtactiviteiten. Het personeel biedt daarnaast individuele gedetineerden op de hvb-afdelingen regelmatig de gelegenheid om even uit cel te komen om gebruik te maken van de douche of om te telefoneren.

Uitval van rechtactiviteiten zoals luchten, recreatie, bezoek, sport of bibliotheekbezoek komt praktisch niet voor. Uitval van arbeid komt echter wel regelmatig voor. Dit betekent voor gedetineerden op de hvb-afdelingen dat zij op cel verblijven en geen compensatie krijgen. Bij gedetineerden in het gevangenisregime blijven de celdeuren op zo'n moment wel open. De Inspectie constateert ook dat gedetineerden op de hvb-afdelingen vaak niet kunnen deelnemen aan arbeid omdat ze onderaan de wachtlijst blijven, omdat gedetineerden in het gevangenisregime voorrang hebben.

Het hoofd BOS registreert uitval van rechtactiviteiten met daarbij de datum en reden van uitval en welke compensatie is aangeboden. Deze informatie is beschikbaar op intranet.

Oordeel

De duur van het activiteitenprogramma is op orde. De Inspectie is echter wel kritisch over het feit dat bij uitval van arbeid gedetineerden op de hvb-afdelingen ingesloten worden en geen compensatie krijgen. Daarnaast acht de Inspectie het feit dat gedetineerden in het gevangenisregime voorrang hebben op deelname aan arbeid een onjuist uitgangspunt. Voor beide regimes dient in gelijke mate arbeid beschikbaar te zijn.

2.3 Accommodatie

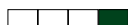
criterium

De Inspectie constateerde in 2011 dat de gemeenschappelijke ruimten van de inrichting over het algemeen een verzorgde en goed onderhouden indruk maken. De douches en de keukens voldeden echter niet volledig aan de normen, omdat deze aan onderhoud toe waren. Ook kon het toezicht op de hygiëne beter.

Bevindingen

Tijdens de schouw bleek dat de keukens er voldoende onderhouden en schoon uitzien. De douches zijn niet verbouwd, maar opgeknapt met behulp van een handige gedetineerde.

De inrichting hanteert per afdeling een wekelijks schoonmaakschema waarop de verschillende gemeenschappelijke ruimtes staan, die schoongemaakt dienen te worden. Daarnaast houdt het inrichtingspersoneel zicht op de hygiëne in cellen van individuele gedetineerden. Vooral op de extra zorgafdeling is daar veel aandacht voor, aangezien sommige gedetineerden de neiging hebben om zichzelf te verwaarlozen.

Oordeel

De inrichting maakt een verzorgde en onderhouden indruk en de keukenvoorzieningen en doucheruimtes zijn voldoende opgeknapt. Ook de controle op de hygiëne in de inrichting is goed opgepakt en voldoet.

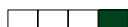
2.4 Voeding en winkel

Criterium

De uitvoering van het voedingsproces voldeed overwegend bij het vorige bezoek van de Inspectie. Een pluspunt is dat de inrichting warme maaltijden in eigen beheer bereidt. Het assortiment van de winkel zou in overleg met de leverancier uitgebreid kunnen worden.

Bevindingen

Het assortiment van de winkel is conform de landelijk aangeboden standaard. Gedetineerden krijgen dagelijks, naast twee keer een broodmaaltijd, een vers bereide warme maaltijd. De Inspectie heeft deze maaltijd geproefd en zowel uit oogpunt van kwantiteit als kwaliteit, als voldoende aangemerkt.

Oordeel

Op dit criterium voldoet de inrichting thans volledig aan de verwachtingen van de Inspectie.

2.5 Maatschappelijk contact

Criterion

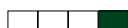
Op het criterium maatschappelijk contact voldeed de uitvoering in de PI Torentijd ten tijde van het inspectiebezoek beperkt. Op hvb-afdelingen bleken de mogelijkheden om te telefoneren te krap, waardoor gedetineerden vaak erg lang moesten wachten voordat ze hun advocaat konden spreken. Daarnaast bleek het ontvangen van bezoek lastig, omdat de bezoektijden vaak niet aansloten bij bijvoorbeeld schoolgaande kinderen en bezoek van ver. De regels over maatschappelijk contact waren niet duidelijk of onvolledig.

Bevindingen

In het afgelopen jaar zijn, in verband met de invoering van een nieuw telefoonsysteem, extra telefoontoestellen geplaatst op de afdeling. De kosten van telefoneren zijn toegenomen, waardoor gedetineerden ook minder gebruik maken van de telefoon. De drukte rondom de telefoontoestellen is door deze twee oorzaken afgenomen.

Op de hvb-afdelingen kunnen gedetineerden aangeven als zij met hun advocaat willen bellen. Personeel op de afdeling houdt hiervan een lijst bij en zorgt er dan voor dat ze dezelfde dag nog kunnen bellen met een telefoon en op kosten van de inrichting. Hiertoe is besloten, omdat gesprekken op telefoons van gedetineerden standaard worden opgenomen. Het opnemen van gesprekken met advocaten is verboden en daarom is voor deze oplossing gekozen. De dagelijkse waslijst aan verzoeken tot contact met advocaat komt de Inspectie echter als niet reëel over. Personeel op de afdeling bevestigt hun disproportionele inzet op dit punt.

Wat betreft bezoek heeft de inrichting ook maatregelen genomen. Gedetineerden kunnen nu schriftelijk hun voorkeur aangeven voor een dag en tijd voor bezoek. Bezoek is ook mogelijk in het weekend en twee keer per week 's avonds. In de huisregels staat nu duidelijk dat kinderen tot 5 jaar tijdens bezoek op schoot mogen.

Oordeel

De inrichting heeft de aanbevelingen van de Inspectie goed opgepakt. Wat betreft het faciliteren van contact met advocaten is de inrichting zelfs té overijverig geweest. Het criterium voldoet volledig.

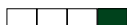
2.6 Toegang zorg

criterium

Hoewel de toegang tot zorg in de PI Torentijd grotendeels op orde was, signaleerde de Inspectie een enkel knelpunt. Zo was het wenselijk dat de medische dienst zich dagelijks op de hoogte stelde van de gezondheidstoestand van gedetineerden die in afzondering waren geplaatst.

Bevindingen

De medische dienst brengt dagelijks bezoek aan de afzonderingunit indien zich daar gedetineerden in afzondering bevinden. De inrichting heeft ook een speciaal 'rapportageformulier strafcel c.q. afzonderingscel' gemaakt waar personeel bijzonderheden kan melden over de persoon die is afgezonderd. Hierin is opgenomen of er een arts, verpleegkundige of psycholoog is langs geweest. Het viel de Inspectie op dat niet de verpleegkundigen, maar executief personeel dagelijks medicijnen verstrekt op de afdeling.

Oordeel

Dit verbeterpunt is op afdoende wijze opgepakt. De Inspectie vindt het wel een gemis dat de verpleegkundigen niet zelf medicijnen verstrekken op de afdeling waardoor ze minder 'feeling' hebben met wat er speelt op de afdeling.

2.7 Conclusie

Alle knelpunten uit 2011 van het aspect rechtspositie zijn aangepakt. Het feit dat gedetineerden op de hvb-afdelingen ingesloten worden bij uitval van arbeid acht de Inspectie echter niet wenselijk. Dit geldt ook voor het uitgangspunt dat gedetineerden in het gevangenisregime voorrang hebben op deelname aan arbeid. Voor beide regimes geldt dat zij in gelijke mate gebruik moeten kunnen maken van het arbeidsaanbod.

3

Omgang met gedetineerden

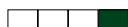
3.1 Screening en MPC

Criterion

De Inspectie vond tijdens de doorlichting in 2011 dat de screening van nieuwe gedetineerden slechts beperkt voldeed aan de verwachtingen, mede omdat de werkwijze ISS nog niet op alle afdelingen was ingevoerd. De verschillende disciplines hadden geen lokaal toegesneden integrale beschrijvingen van het gehele inkomst- en screeningsproces. Gedetineerden op de hvb-afdelingen kwamen altijd binnen op een eenpersoonscel, terwijl het op de gevangenisafdeling voorkwam dat een gedetineerde rechtstreeks op een meerpersoonscel (mpc) werd geplaatst.

Bevindingen

Tijdens het vervolgonderzoek in 2012 heeft de Inspectie inzage gehad in de beschrijving van het gehele werkproces over ISS en de persoonsgerichte screening van nieuw binnengekomen gedetineerden. Gebleken is dat deze ook wordt toegepast. Zo komen in het Multi Disciplinair Overleg (MDO), onder leiding van het afdelingshoofd, verschillende disciplines bijeen voor de uitwisseling van gegevens over individuele gedetineerden. Aan de hand van deze periodieke bijeenkomsten geven de verschillende disciplines vervolgens input over de geschiktheid van individuele gedetineerden voor plaatsing op een mpc. Gedetineerden worden dus niet meer rechtstreeks op mpc geplaatst.

Oordeel

De werkwijze ISS past de inrichting thans toe en de procedure rond mpc-plaatsing is aangepast. Daarmee voldoet de inrichting aan de verwachtingen van de Inspectie.

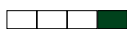
3.2 Bejegening

Criterion

Respectvolle bejegening van gedetineerden staat centraal bij dit criterium. Tijdens de doorlichting in 2011 maakte de Inspectie zich zorgen over het bejegeningssklimaat in de inrichting en over het draagvlak voor de persoonsgerichte benadering van gedetineerden zoals beoogd in het programma MGW. De Inspectie gaf daarom aan de directie en het middenkader de aanbeveling om intensiever te sturen op deze persoonsgerichte benadering.

Bevindingen

De Inspectie heeft geconstateerd dat er in PI Middelburg een positieve omslag gaande is met betrekking tot de bejegening van gedetineerden. Het blijkt dat er nu onder vrijwel het gehele personeel draagvlak is voor de persoonsgerichte benadering. Onder het personeel leeft steeds meer de opvatting dat ze minder vanuit verschillende ‘eilandjes’ werken en dat ze allemaal, uiteindelijk, hetzelfde doel dienen. Personeel wijt deze positieve wending mede aan de extra management ondersteuning die de directie het afgelopen jaar heeft ingezet. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar in het feit dat het mentorschap zich verder heeft ontwikkeld in de inrichting. Gedetineerden bevestigen dit beeld: zij zijn bekend met wie hun mentor is.

Oordeel

De Inspectie is positief over de wijze waarop personeel gedetineerden bejegt. De noodzaak tot invoering van een persoonsgerichte benadering heeft uiteindelijk zijn vruchten afgeworpen. Het mentoraat is goed van de grond gekomen.

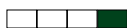
3.3 Rapportage en documentatie

criterium

De Inspectie constateerde in 2011 dat de uitvoering van rapportages over individuele gedetineerden onvoldoende voldeed aan de verwachtingen. De kwaliteit van de rapportages door executief personeel op de verblijfsafdelingen was voor verbetering vatbaar.

Bevindingen

De inrichting heeft ter verbetering van rapportages van individuele gedetineerden tijdelijk een methodiecoach ingezet die ondersteuning biedt aan executief personeel bij het schrijven van rapportages. De Inspectie heeft geconstateerd dat daarmee de kwaliteit van de rapportages is toegenomen. Naast algemene bijzonderheden benoemt executief personeel nu onder andere ook positief gedrag van individuele gedetineerden.

Oordeel

De inrichting heeft deze aanbeveling goed opgepakt. De ondersteuning van de methodiecoach bij het schrijven van rapportages heeft een positief effect op de kwaliteit van de rapportages. Het is belangrijk dat de directie en middenkader op het belang van goede rapportages blijven sturen.

3.4 Conclusie

De Inspectie concludeert dat er op het aspect ‘omgang gedetineerden’ een grote - en wellicht in vergelijking tot de andere aspecten, zelfs de grootste - slag is gemaakt. Deze positieve wending is mogelijk gemaakt, doordat op verschillende terreinen en niveaus is geïnvesteerd. Naast actieve sturing vanuit de directie en middenkader op de persoonsgerichte benadering van gedetineerden is ook geïnvesteerd in de onderlinge samenwerking tussen disciplines en in inhoudelijke ondersteuning zoals bijvoorbeeld de inzet van een methodiekcoach.

4

Interne veiligheid

4.1 Agressiebeheersing

criterium

In 2011 voldeed dit criterium op de dimensie uitvoering beperkt, vanwege te geringe deelname aan de trainingen fysieke weerbaarheid. Ook het cameratoezicht was in 2011 nog niet op het niveau zoals aanbevolen bij de eerste doorlichting in 2006.

Bevindingen

De mogelijkheid tot deelname aan de personeelssport is verbeterd dankzij het gewijzigde dagprogramma en dienstrooster. Desondanks fluctueert het aantal deelnemers nog steeds, doordat de motivatie tot deelname varieert, maar ook doordat wegens onderbezetting medewerkers elders worden ingezet. Afdelingshoofden pakken het stimuleren tot deelname vooral op als de fysieke vaardigheidstoets weer moet worden afgenomen. De geoeffendheid van het IBT is op orde.

Het cameratoezicht is nog niet uitgebreid. De directie wijt dit aan trage besluitvorming op het hoofdkantoor DJI in samenhang met reorganisaties bij de RGD. Medewerkers bevestigen dat de veiligheidssituatie door toezicht met camera's nog verbeterd kan worden en onderkennen eveneens dat de personele inzet daardoor efficiënter kan.

Oordeel

Op het criterium agressiebeheersing is lichte vooruitgang geboekt. De mogelijkheid tot deelname aan de personeelssport is verbeterd, maar de organisatorische randvoorwaarden en intrinsieke motivatie van deelnemers kunnen nog verbeteren.

Het is voor de Inspectie spijtig om te constateren dat een aanbeveling met het oogmerk om de veiligheid te verbeteren en de personeelsinzet efficiënter te maken, zes jaar na dato nog niet is gerealiseerd.

4.2 Drugsontmoediging

criterium

In 2011 vond de Inspectie het onredelijk en onbillijk dat alle gedetineerden na bezoek gevisiteerd werden. Bovendien was dit in tegenspraak met de dienstinstructies die spraken over steekproefsgewijze fouillering. Ook ontbrak een inrichtingsbrede monitoring van urinecontroles.

Bevindingen

De Inspectie constateert dat de inrichting beide zaken heeft aangepakt. Visitatie na bezoek vindt nu plaats op basis van een toevalsgenerator die gedetineerden na bezoek zelf bedienen of indien er verdenking is van overdracht contrabande.

Urinecontroles worden nu inrichtingsbreed gemonitord. De Inspectie werd geconfronteerd met een uitgebreide, doch lastig te doorgronden, administratie daartoe. Er vinden ongeveer 80 UC's per maand plaats waarvan 45% positief wordt bevonden. Dat is, ten opzichte van de scores in 2012, een toename.

Oordeel

Stelselmatige visitatie na bezoek vindt niet meer plaats en er is sprake van inrichtingsbrede monitoring van urinecontroles. De UC-administratie is niet overzichtelijk.

4.3 Conclusie

De belangrijkste knelpunten uit 2011 van het aspect interne veiligheid zijn opgelost. Inherent aan deze criteria blijven deelname aan personeelssport en de monitoring van urinecontroles om sturingsaandacht vragen.

5 Maatschappijbeveiliging

5.1 Beveiligingsvoorzieningen -en toezicht

Criterion

Knelpunten waren in 2011 een beperkt veiligheidsbewustzijn en -handelen onder medewerkers en de stimulerende rol van leidinggevende hierbij. Dit kwam onder meer tot uiting in een gebrek aan celinspecties en onduidelijkheid over welke functionarissen daarvoor verantwoordelijk zijn.

Bevindingen

De Inspectie constateert meer duidelijkheid en eenduidigheid van de zijde van leidinggevendenden ten aanzien van het veiligheidsdenken en -doen binnen de PI. De communicatie over veiligheidsaspecten is verbeterd. Enerzijds doordat het dienstrooster een betere onderlinge communicatie mogelijk maakt, en anderzijds doordat er, middels de (tijdelijke) inzet van extra (midden)management, meer aandacht voor is gekomen. Desondanks geven de geïnterviewde piw'ers aan niet altijd voldoende tijd te hebben voor stelselmatige en grondige celinspecties.

Oordeel

Door aandacht voor, en meer betrokkenheid bij, de werkuitvoering door leidinggevendenden is de communicatie en werkhouding inzake veiligheidsvraagstukken in het algemeen verbeterd. Stelselmatige celinspecties en bespreking van veiligheidscasuïstiek zouden nog wel meer aandacht kunnen krijgen.

5.2 Vrijhedenbeleid

Criterion

In 2011 beval de Inspectie aan om de afdeling gedetineerdenzaken richting gedetineerden meer initiatief te laten nemen bij het inzicht geven in de mogelijkheden tot verlof of detentiefasering en de communicatie daarover.

Bevindingen

Zowel inrichtingswerkers als gedetineerden geven in de interviews aan dat de afdeling gedetineerdenzaken voor hen onvoldoende zichtbaar is en zich in hun ogen passief opstelt. Piw'ers voegen daar aan toe dat zij vinden dat met name zij in voorkomend geval de boodschappers zijn van slecht nieuws richting gedetineerden en vinden dat dit meer een co-productie zou moeten zijn tussen hen en medewerkers gedetineerdenzaken. Desgevraagd geven zij aan dat medewerkers gedetineerdenzaken geen spreekuur houden op de afdelingen.

Oordeel

De Inspectie is van mening dat de inrichting op dit criterium verder kan verbeteren.

Aanbeveling

De Inspectie adviseert de directie om de afdeling gedetineerdenzaken, bijvoorbeeld wekelijks, een vast spreekuur te laten houden op de afdelingen. Dit leidt enerzijds toe dat er minder (arbeidsintensieve) gedetineerdenbewegingen hoeven plaats te vinden en anderzijds dat de mogelijkheid van informatie-uitwisseling tussen de verblijfsafdelingen en gedetineerdenzaken, geïntensiveerd kan worden en bijgevolg efficiënter is.

5.3 Conclusie

De Inspectie concludeert dat er op het aspect maatschappijbeveiliging nog geen 'dubbelslag' is gemaakt. De aandacht voor veiligheidsvraagstukken, inclusief preventie, is wel toegenomen, maar kan intensiever. De inzet en betrokkenheid van gedetineerdenzaken zou meer als vanzelfsprekend onderdeel moeten zijn van de dagelijkse gang van zaken op de verblijfsafdelingen.

6

Maatschappelijke reïntegratie

6.1 Reïntegratietrajecten

Criterion

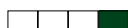
In de rapportage 2011 was de Inspectie kritisch over de totstandkoming van reïntegratietrajecten binnen locatie Torentijd. Dit was niet rechtstreeks te wijten aan de inrichting, doch meer aan het feit dat de omvang van de voor trajecten in aanmerking komende (afgestrafte) gedetineerden, te gering was. De aanbeveling bij dit criterium was dan ook vooral gericht aan DJI.

Bevindingen

De op reïntegratie gerichte inspanningen zijn in PI Middelburg toegenomen. Illustratief is de mogelijkheid dat gedetineerden die verblijven in de zeer beperkt beveiligde inrichting (zbbi) nu in de gesloten inrichting kunnen deelnemen aan gedragsinterventies. Deze ‘van buiten naar binnen’-mogelijkheid was er in 2011 nog niet. Ook is het afgelopen jaar een ‘speedmeet’ georganiseerd waarbij werkgevers cq. ketenpartners uit de regio gedetineerden voorlichtten over de mogelijkheden tot stage en werk binnen hun bedrijf/instelling.

De animo onder gedetineerden om deel te nemen aan onderwijsactiviteiten is groot. Zo is er een wachtlijst voor de cursus om een veiligheidscertificaat (VCA) te behalen. (Afgestrafte) gedetineerden spreken over goede contacten met de trajectbegeleiders.

De Inspectie sprak ook met het hoofd Ketenbureau Brabant Zeeland² over de reïntegratieactiviteiten vanuit PI Middelburg. Hij was positief over de inzet vanuit de inrichting en benadrukte dat er aanhoudend wordt geïnvesteerd in de uitbouw van contacten om bijdragen te leveren aan individuele reïntegratie, of op reïntegratie gerichte collectieve activiteiten.

Oordeel

Ondanks de beperking dat het aantal voor reïntegratieactiviteiten in aanmerking komende gedetineerden niet zo groot is, spant de inrichting zich in om daar inhoud aan te geven. Zij werkt daarbij actief en effectief samen met relevante ketenpartners.

² DJI werkt samen met ketenpartners vanuit de samenleving aan de herintegratie van ex-gedetineerden. In 2012 is via het ‘Project Ketensamenwerking in Brabant en Zeeland’ een Ketenbureau gerealiseerd dat de samenwerking met de ketenpartners in de regio optimaliseert.

6.2 Conclusie

In tegenstelling tot de conclusie van 2011, weegt ditmaal voor de Inspectie het zwaarst dat de inrichting duidelijk laat zien zich in te spannen om inhoud te geven aan reïntegratie. Bronnen, zowel van binnen als buiten de inrichting, bevestigen deze inspanningen en melden resultaten die tellen.

7

Organisatieaspecten

7.1 Personele zorg en -inzet

criterium

De Inspectie vond in 2011 dat de inrichting beperkt voldeed aan de verwachtingen ten aanzien van personele planning en -inzet. De personeelsinzet gaf regelmatig problemen en (mede) daardoor werden basis beroepsopleidingen van nieuwe medewerkers uitgesteld. Daarentegen was het verzuim opvallend laag.

Bevindingen

Na afronding van de inspectie in 2011 en de, als gevolg daarvan, aangekondigde maatregelen binnen PI Middelburg, is er een aanzienlijke toename van het verzuim geweest. Daardoor was het lastig een stabiele situatie rond personeelsinzet en de daaraan gerelateerde opleidingsmogelijkheden te realiseren.

Een intensieve verzuimaanpak heeft er inmiddels voor gezorgd dat het verzuim aanzienlijk is gedaald. Daarbij heeft de leiding niet geschuwd om medewerkers aan te spreken op hun werkhouding en heeft daar ook naar gehandeld. Deze aanpak leidt er toe dat er binnenkort weer een aantal medewerkers externe opleidingen gaat volgen. Desondanks blijft de personele inzet knellen en geven de executieve medewerkers aan niet tevreden te zijn met de (wijze van) personeelsplanning. Zij melden dat er nu wel enige ruimte is voor het volgen van functiegerelateerde opleidingen. De directie is echter terughoudend met studiefaciliteiten, vanwege de kosten en de, op sommige momenten, beperkte beschikbaarheid van medewerkers om de diensten 'rond' te krijgen.

Oordeel

Op het terrein van de personele zorg en -inzet is er in PI Middelburg vooruitgang geboekt. Mede dankzij een grondige analyse en aanpak van het verzuim, in combinatie met de confrontatie van sommige medewerkers met hun werkhouding, is er in de inrichting een andere 'wind gaan waaien'. Het is nu zaak om de randvoorwaarden die dit mogelijk maken te continueren en nog verder uit te bouwen.

7.2 Communicatie

Criterion

Voor de Inspectie woog in 2011 zwaar dat het teamoverleg vaak geen doorgang vond, het MDO, qua inhoud, nog beperkingen had en er sprake was van ineffectieve verticale communicatie, mede als gevolg van een gebrek aan aanspreekcultuur.

Bevindingen

Alle respondenten melden vooruitgang op dit criterium. Door de invoering van het MGW-dienstrooster is er nu veel meer gelegenheid tot werkoverleg en zijn de structuur en inhoud daarvan verbeterd. Afdelingen houden nu meer rekening met elkaar en verlenen wederzijds assistentie als dit noodzakelijk is. Of zoals eerder gemeld: het 'eilandenrijk' wordt steeds meer met elkaar verbonden. Hierbij is er nog wel verschil tussen de gang van zaken op de verblijfsafdelingen en de samenwerking met detentieondersteunende afdelingen zoals arbeid, medische dienst en gedetineerdenzaken. De verblijfsafdelingen werken onderling intenser samen dan (met) de detentieondersteuners.

Door het frequentere werkoverleg van de executieve functies is het contact tussen leidinggevenden en team ook meer gestructureerd. Tijdens het werkoverleg is immers gelegenheid om over elkaars werkwijze te spreken.

Oordeel

Ook op het criterium communicatie is vooruitgang geboekt. Dankzij een andere wijze van inzet van de executieve functies is het werkoverleg, qua deelname en inhoud, voor alle betrokkenen interessanter geworden. Ook is er meer aandacht voor uitwisseling over elkaars werkwijzen en daardoor ook meer onderling begrip.

De samenwerking tussen en met detentieondersteuners verdient nog aandacht.

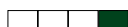
7.3 Integriteit

Criterion

De Inspectie constateerde in 2011 dat er in PI Middelburg weliswaar weinig integriteitsschendingen waren, maar tevens dat er, in preventieve zin, weinig actieve aandacht was voor het thema integriteit vanwege eerdergenoemd gebrek aan werkoverleg.

Bevindingen

Respondenten melden de Inspectie dat er tijdens het thans vaker gehouden werkoverleg regelmatig met elkaar wordt gesproken over het onderwerp integriteit.

Oordeel

Dankzij het geïntensiveerde werkoverleg is er ook meer gestructureerde aandacht voor het thema integriteit binnen PI Middelburg.

7.4 Evaluatie

Uitgedaagd door het resultaat van de inspectie in 2011 heeft PI Middelburg een solide plan van aanpak uitgezet dat tot aan dit vervolgonderzoek, eind 2012, op een solide wijze werd gemonitord. Dat geldt ook voor andere activiteiten die de bedrijfsvoering aangaan. Het zou mooi zijn als de inrichting, ook los van de ‘push’ van een herinspectie, de lijn kan vasthouden om haar eigen werkwijze te monitoren. Daarin moet dan wel geïnvesteerd blijven worden.

7.5 Conclusie

Het afgelopen jaar is er, mede geïnitieerd door de bevindingen van de Inspectie, veel aandacht uitgegaan naar het herstellen van ‘het verband’ binnen de organisatie. Daartoe is een aantal maatregelen getroffen en zijn forse inspanningen gepleegd. Hiermee lijkt de ‘laat maar waaien’-cultuur doorbroken en is er een richting ingezet met meer duidelijkheid en structuur voor alle betrokkenen bij de organisatie. Er zijn echter blijvend inspanningen nodig om deze koers binnen de organisatie nog breder en dieper te doen bekliven.

Bijlage 1

Programma

Dinsdag 12 november 2012

Tijd	Programma
9.00 - 9.30 uur	Aankomst Kennismaking met contactpersoon, installatie van werkkamer.
9.30 - 11.00 uur	Schouw Rondgang door de inrichting o.l.v. teamleider beveiliging
11.00 - 12.30 uur	Directie Gesprek met directieleden aan de hand van documentatie en actuele ontwikkelingen
12.30 - 13.30 uur	Lunch in werkkamer + inzage documentatie
13.30 - 15.00 uur	Gesprek met gedetineerden
15.30 - 16.30 uur	Gesprek met executief personeel inclusief een OR-vertegenwoordiger

Woensdag 13 november 2012

Tijd	Programma
8.00 - 9.30 uur	Schouw activiteitenprogramma De inspecteurs bezoeken verschillende afdelingen om de uitvoering van het activiteitenprogramma te zien.
9.30 - 10.30 uur	Gesprek met afdelingshoofden van gevangenis en hvb.
10.30 - 11.30 uur	Gesprek zorgfunctionarissen: hoofd medische dienst, psycholoog, verpleegkundigen
11.30 - 12.00 uur	Bezoek aan GV'ers.
12.00 - 13.00 uur	Lunch in werkkamer + inzage documentatie
13.00 - 14.00 uur	Gesprek vertegenwoordiging commissie van toezicht
14.30 - 15.15 uur	Gesprek met het hoofd Ketenbureau Brabant Zeeland
15.15 - 15.45 uur	Terugkoppeling bevindingen aan directie

Bijlage 2

Geraadpleegde documentatie

De Inspectie maakte bij dit onderzoek gebruik van de volgende bronnen:

- Assortiment winkelier
- Capaciteitsoverzicht
- Dagprogramma's
- Gedetineerdensurvey 2011
- Handleiding mentorschap gedetineerden
- Huisregels HvB
- Huisregels Gevangenis
- Intern audit rapport PI Middelburg
- Jaarverslagen commissie van toezicht 2010 en 2011
- Logboek uitval rechtsactiviteiten
- Organogram
- Overzicht celinventaris
- Overzicht functioneringsgesprekken
- Overzicht inkomsten
- Overzicht personeelssport
- Overzicht telefoneren met advocaat
- Overzicht urinecontroles
- Plattegrond PI
- Rapportages individuele gedetineerden
- Regeling plaatsing in straf- en afzonderingscel
- Sanctiebeleid 8-6-2012
- Verslag Medewerkerstevredenheidsonderzoek 2011
- Verslagen gedeco-overleg 2012
- Verslagen MDO-overleg 2012
- Viermaandsrapportages PI Middelburg 2012
- Werkinstructies

Bijlage 3

Afkortingen

BOS	Bibliotheek-onderwijs-sport
Hvb	Huis van bewaring
GV	Geestelijk verzorger
IBT	Intern bijstands team
ISS	Inkomsten Screening en Selectie
IVenJ	Inspectie Veiligheid en Justitie
MDO	Multidisciplinair overleg
MGW	Modernisering Gevangeniswezen
MPC	Meerpersoonscel
OR	Ondernemingsraad
Piw-er	Penitentiair inrichtingswerker
PI	Penitentiaire inrichting
RGD	Rijksgebouwendienst
UC	Urinecontrole
VCA	Veiligheidscertificaat
WOTS	Wet overdrachtstenuitvoerlegging strafvonnissen
ZBBI	Zeer beperkt beveiligde inrichting

Bijlage 4

Geografische ligging

Legenda:

◆ Gevangeniswezen

Zwart omlijnde locatie is geïnspecteerd.

Missie Inspectie VenJ

“De Inspectie Veiligheid en Justitie houdt toezicht op instellingen en organen die actief zijn op het terrein van veiligheid en justitie.

Hierdoor draagt de Inspectie VenJ bij aan verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering binnen haar toezichtdomein en aan een veilige samenleving.”

Dit is een uitgave van:
Inspectie Veiligheid en Justitie
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.ivenj.nl

Februari 2013 | Publicatie-nr. J-18162